

Σκιαδαρέση, Μαρία (Αθήνα 1956): Συγγραφέας. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στην Αθήνα. Έχει διδάξει στην ιδιωτική μέση εκπαίδευση.

Το 1994 κυκλοφόρησε το παιδικό βιβλίο *Καλημέρα-Καληνύχτα*, μια τρυφερή και σύντομη αναπόληση του τρόπου ζωής στη δεκαετία του 1950. Το 1996 κυκλοφόρησε το μυθιστόρημά της *Ατροπος ή Η ζωή και ο θάνατος της Βενετίας Δαπόντε*. Πρόκειται για ένα πολυσέλιδο μυθιστόρημα, το οποίο περιγράφει τη ζωή μιας μεγαλοαστικής οικογένειας σε ένα νησί, από το τέλος του 19ου αι. μέχρι τις μέρες μας.

Άλλα έργα: *Και νεκρούς ανασταίνει* (1997)- *Κίτρινος χρόνος* (1999) [νουβ.]- *Με το φεγγάρι στην πλάτη* (2003) [μυθιστ.]- *Όπως οι άπιστοι κι εμείς* (2005) [διηγ.]- *Κωνσταντίνος Κανάρης* (1997)- *Ρήγας Βελεστινλής* (1998)- *Ο θησαυρός του Ασπρογένη* (1998)- *Γιλάν, η πριγκίπισσα των φιδιών* (2004) [παιδ.].

Στα μυθιστορήματά της Σ., οι εσωτερικές περιπέτειες των, αποκλινόντων συνήθως, ηρώων συνδυάζονται με ένα πλήθος ιστορικών-κοινωνιολογικών παρατηρήσεων. Η συγγραφέας φαίνεται να χειρίζεται το υλικό αυτό με άνεση, αλλά και με ιδιαίτερη τόλμη, κυρίως όσον αφορά την αντιμετώπιση του εθνικού μύθου.

Κριτικές: Μ. Κοντολέων, *εψ.Αγ*, 2.4.1995 [ββ.: *Καλημέρα-Καληνύχτα*]- Ελ. Χουζούρη, *εψ.Κθμ*, 21.7.1996 [ββ.: *Ατραπός*]- Κ. Δουζένη, *εφ. Βμ*, 1.6.1997 [ββ.: *Κωνσταντίνος Κανάρης*]- Φ. Φιλίππου, *εφ. Βμ*, 16.8.1998 [ββ.: *Και νεκρούς ανασταίνει*]- Ελ. Χουζούρη, *εψ.Ελτπ(Β)*, 16.7.1999 [ββ.: *Κίτρινος χρόνος*]- Μ. Θεοδοσοπούλου, *εφ. Βμ*, 4.5.2003 [ββ.: *Με το φεγγάρι, στην πλάτη*]- Ελ. Χουζούρη, *εψ.Ελτπ(Β)*, 6.6.2003 [ββ.: το ίδιο].

Πρόσφατα έργα της:

Ο πρίγκιπας

Ιστορικό μυθιστόρημα για εφήβους με θέμα τον Αλέξανδρο Υψηλάντη.

Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη, 2009

Σειρά: Προσωπογραφίες

(Προηγούμενα έργα σειράς: *Λίγο πριν το τέλος*, με θέμα τον Ρήγα Βελεστινλή, 2007. *Τα χρόνια της φωτιάς*, με θέμα τον Κωνσταντίνο Κανάρη, 2007). Όλα από τις εκδόσεις Πατάκη.

Τα παιδιά του Δράκου

Παιδικό, Μυθολογία

Λιβαδειά, Ιούνιος 2011, Εκδόσεις Σύγχρονη Έκφραση

Ο μύθος της αρπαγής της Ευρώπης από τον Δία και η ίδρυση της πόλης των Θηβών από τον Κάδμο, αδελφό της Ευρώπης.

Χάλκινο Γένος

Μυθιστόρημα (έργο εποχής, οικογενειακή σάγκα).

Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη, Δεκέμβριος 2013

Κριτικές για τα έργα της (επιλογή):

Αποσπάσματα από την κριτική παρουσίαση της Έλενας Χουζούρη:
“Αναγνώστης”, 23-2-2014

Το “Χάλκινο γένος” είναι έργο πολυφωνικό, με σφιχτή και καλοδουλεμένη πλοκή που ξετυλίγει μια πολυπλόκαμη οικογενειακή σάγκα.

Το μυθιστόρημα δεν αρκείται στην πολυφωνία που έτσι κι αλλιώς αυτού του είδους τα μυθιστορήματα έχουν αλλά προχωρεί και στην πολυγλωσσία με κύριο βάρος στο εντόπιο επτανήσιο ιδίωμα. Το ιδίωμα αυτό –το οποίο η συγγραφέας χειρίζεται με εξαιρετική δεξιοτεχνία και επάρκεια- προσδίδει στο μυθιστόρημα έναν εσωτερικό ρυθμό.

.....
Η Σκιαδαρέση εκτός από την γλώσσα και το ύφος που δημιουργεί, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στους χαρακτήρες των πρωταγωνιστών και δευτεραγωνιστών του μυθιστορημάτος της και τις αναμεταξύ τους σχέσεις, επιθυμώντας να αναδείξει την πολυπλοκότητα, τις αδυναμίες, τα πάθη, τις εξάρσεις και τις πτώσεις, ό,τι δηλαδή συνθέτει την ανθρώπινη ψυχή, και ό,τι καθορίζει τον βίο και την αναπόφευκτη φθαρτότητα των ανθρώπων. Από αυτήν την άποψη το μυθιστόρημα είναι σαφώς ανθρωποκεντρικό. Άλλωστε δεν είναι τυχαίος και ο τίτλος «Χάλκινο γένος» που παραπέμπει στη ρήση του Ησίοδου – η συγγραφέας τη χρησιμοποιεί ως μότο- «Ζευσ δε πατήρ τρίτον άλλο γένος μερόπων ανθρώπων χάλκειον ποίησ’[...]. Ωστόσο, όπως ειπώθηκε ήδη, οι μυθοπλαστικοί ήρωες της Σκιαδαρέση δεν λειτουργούν εν κενώ. Οι χώροι όπου τους τοποθετεί η συγγραφέας είναι βασικά η Κεφαλονιά, κυρίως το Ληξούρι και οι εξοχές του, αλλά και η Πίζα, το Λιβόρνο, η Αθήνα. [...]

Στέφανος Δάνδολος

Πηγή: [Δέκα βιβλία που πρέπει να διαβάσεις | iefimerida.gr](http://www.iefimerida.gr)

<http://www.iefimerida.gr/content/158741/%CE%B4%CE%AD%CE%BA%CE%B1-%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%81%CE%AD%CF%80%CE%B5%CE%B9-%CE%BD%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82#ixzz3OKRwMDZi>

«Χάλκινο γένος», Μαρία Σκιαδαρέση (Εκδόσεις Πατάκη)

Επειδή ήταν για μένα το καλύτερο ελληνικό μυθιστόρημα του 2013 και αξίζει να διαβαστεί από όσους το προσπέρασαν αβίαστα. Επειδή ζωντανεύει την ελληνική ιστορία σε ένα δεξιοτεχνικό ταξίδι από τον Μεσαίωνα ως τις μέρες μας. Και επειδή είναι ένα έργο τολστοϊκής κοπής, πυκνό, απαιτητικό, μα και ψυχαγωγικό. Στο επίκεντρο βρίσκεται μια οικογένεια από την Κεφαλονιά της Αγγλοκρατίας. Μακράν το καλύτερό της βιβλίο μετά το «Άτροπος».

Αποσπάσματα από την εισήγηση του Ισίδωρου Ζουργού στην παρουσίαση του βιβλίου στην έκθεση βιβλίου Θεσσαλονίκης, Μάιος 2014

[...] Η Σκιαδαρέση σκάβει την ιστορία του νησιού, βγάζει έξω στο φως και εκθέτει το παλίμψηστο της μικροϊστορίας του χρησιμοποιώντας τα δημόσια και ιδιωτικά πάθη κάποιων οικογενειών κι αυτός είναι ο λόγος που δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό που έχει αποδοθεί στο βιβλίο ως οικογενειακή σάγκα, ένα έπος δηλαδή ενδοοικογενειακών σχέσεων μέσα από τις οποίες προάγεται η δράση του μυθιστορήματος.

.....
Όλα τα πρόσωπα του μυθιστορήματος που γεννιούνται και πεθαίνουν μέσα στους δύο τελευταίους αιώνες ζουν κάτω από τον τροχό της ιστορίας, κάτω από την τραγικότητα που συχνά συνεπάγεται το μεταίχμιο της αλλαγής των εποχών.

.....
Η ενσυναίσθηση της ερωτικής έλξης εμφανίζεται στο έργο της Σκιαδαρέση σχεδόν μανική, η εκδήλωση του πάθους φαντάζει καμιά φορά βακχική, η σκηνή νομίζω στον αχυρώνα είναι χαρακτηριστική, καθώς εκεί συνυπάρχουν σε στρόβιλο υγρά του έρωτα και αίμα, η αιμάσσουσα ζωή και αντάμα ο θάνατος. Ο έρωτας στον λαβύρινθο των οικογενειακών σχέσεων δύο αιώνων είναι άλλοτε πτητικό όχημα για τα πιο διάφανα σύννεφα κι άλλοτε ραδιουργία και φόνος. Σε όλα όμως και στα φωτεινά και στα σκοτεινά το πέρασμα του χρόνου είναι εκείνο που ανεβάζει και κατεβάζει την αυλαία και αυξομειώνει τον φωτισμό.

Απόσπασμα από την εισήγηση της φιλόλογου Σοφίας Νεοφύτου στην παρουσίαση του βιβλίου στο Αργοστόλι Δεκέμβριος 2014

Οι δύο άξονες του μυθιστορήματος, ο Χρόνος και ο Έρωτας, έχουν ένα έρμα ισχυρό, που δίνει υπόσταση στα έργα τους. Δεν είναι άλλο από τον Άνθρωπο. Το έργο τούτο είναι άκρως ανθρωποκεντρικό από το motto ακόμα ως το γλωσσάρι είναι ένα έπος που αφηγείται πάθη θνητών, άρα υμνεί τη ζωή με τις κορυφώσεις και τις χαμερπείς ώρες της. [...] Άνθρωποι από όλες τις κοινωνικές τάξεις, άντρες-γυναίκες-παιδιά, σπουδαγμένοι και αγράμματοι, Έλληνες και ξένοι άρχοντες και λούμπεν προλετάριοι, πάμπλουτοι και φτωχοί, ήρωες και κιοτήδες, γνήσιοι και χαμαιλέοντες, αφέντες και υπηρέτες, αλαζόνες και σεμνοί, ρεαλιστές και ονειροπόλοι, δίκαιοι και απατεώνες, αγνοί και ραδιούργοι, δρουν και αποκαλύπτουν τον πλουραλισμό της ζωής σε όλο του το μεγαλείο.

Αποσπάσματα από την κριτική παρουσίαση του Χάλκινου Γένους από τον Κώστα Δρουγαλά, Book Press, Δευτέρα 19-5-2014

Το πόνημα της Σκιαδαρέση βάζει τον αναγνώστη στη θέση του γητευτή της ιστορίας από τα μεσαιωνικά χρόνια μέχρι και την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα: το μυθιστόρημα καλύπτει σχεδόν οκτακόσια χρόνια ελληνικής ιστορίας (1217-2009) επιμένοντας στις ταραχώδεις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις του

19ου αιώνα, απότοκος της πνευματικής επανάστασης του Διαφωτισμού μελετώντας παράλληλα τις ιστορίες των μυθιστορηματικών οικογενειών του βιβλίου.

[...]

Το μυθιστόρημα της Σκιαδαρέση περιλαμβάνει πλήθος ιστορικών αναφορών που ενώνονται με τον μυθιστορηματικό κόσμο που πλάθει: το κάψιμο της Χρυσού Βίβλου, του Λίμπρο ντ' Όρο· την αιματηρή διένεξη των οικογενειών Άννινου και Μεταξά που διεκόπη ύστερα από την παρέμβαση του Ιωάννη Καποδίστρια· την πτωματόστρωτη κατάκτηση της Τριπολιτσάς και την τούμπα με τα στοιβαγμένα πτώματα· την ανάπλαση της Κεφαλονιάς τα χρόνια της διοίκησης του ντε Μποσσέ· τις συμπλοκές που ξέσπασαν μπροστά στην έδρα του τοποτηρητή, όταν σταμάτησε ο Επιτάφιος για δέηση· τον ριζοσπαστισμό που άνηθε στο νησί το 1848 και επεδίωκε την Ένωση με την Ελλάδα. Τέλος, την ίδια την ιστορία της αστικής τάξης των Επτανήσων που αποφάσισε να πάρει την κατάσταση στα χέρια της προσπαθώντας να γλιτώσει από τους εκάστοτε Κλάρηδες της εποχής.

Απόσπασμα από την κριτική παρουσίαση του Δημήτρη Μουρατίδη, 7-7-2014, στο ηλεκτρονικό λογοτεχνικό περιοδικό "Σελιδοδείκτης", Νάουσα

Θέλω να το πω από την αρχή. Να ξεκαθαρίσω τη θέση μου: θεωρώ το «Χάλκινο Γένος» μεγάλο βιβλίο. Και δεν εννοώ φυσικά σε όγκο (αν και είναι και σε όγκο, αφού αποτελείται από 625 πυκνογραμμένες σελίδες). Εννοώ σε αξία. Είναι η ιστορία μιας οικογένειας που ξεκινά από την Αμιένη για να καταλήξει στην Κεφαλλονιά.

Πρόκειται για ένα εκπληκτικό μυθιστόρημα-«έργο εποχής» (όπως το ονομάζει η συγγραφέας του). Δεν ξέρω από πού ν' αρχίσω. Από τον εξαιρετικά δομημένο μύθο του, τους εκπληκτικά σκιαγραφημένους χαρακτήρες, την ανάπλαση διαφορετικών εποχών, (το μυθιστόρημα διατρέχει οκτώ!! αιώνες), τις μοναδικές περιγραφές τοπίων, πόλεων, χωριών αλλά και κοινωνικών δομών (που μεταβάλλονται αργά, σηματοδοτώντας τη μετατόπιση των πάσης φύσεως εξουσιών και προνομίων), την εξαιρετική γραφή, τις έντεχνα εμβόλιμες λέξεις που δίνουν στο κείμενο την αίσθηση της τοπικής διαλέκτου; [...]

Θα κλείσω με μια παραίνεση. Διαβάστε οπωσδήποτε αυτό το βιβλίο.

Απόσπασμα από την εισήγηση του Βασίλη Μανίκα, φιλολόγου, στην παρουσίαση του Χ.Γ. στην Πάτρα, τον Οκτώβριο 2014

Δεν υπάρχει χαρακτήρας στο βιβλίο, ακόμη και δευτερεύων, που να μην είναι οργανικά ενταγμένος στη δράση. Αρχόντοι και δούλοι, αστοί και φτωχολογιά, έχουν αίμα ζεστό, με τα καλά και τα κακά τους, τις καλωσύνες και τις ξεροκεφαλιές τους, τους εφιάλτες και τις ελπίδες τους, τα όνειρα και τους υπολογισμούς τους. Όλοι, ακόμα κι οι πιο σκληροί, έχουν δικαίωμα στο καλό. Όλοι, ακόμα κι οι πιο πράοι, έχουν μερίδιο στο λάθος. Η συγγραφέας τους

σμιλεύει χωρίς ιδεοληψίες, χωρίς στεγανά, χωρίς κατευθυντήριες ιδέες και διδακτισμούς, και τελικά τους κάνει, μηδενός εξαιρουμένου, τόσο οικείους, που σαν να νιώθεις ότι κάπου εκεί κάτι βλέπεις κι από τη δική σου ζωή και τα δικά σου πάθη.

Είναι αξιοθαύμαστο πως στο βιβλίο αυτό τα ιστορικά γεγονότα υπάρχουν ως φόντο, χωρίς πουθενά να πνίγουν το μύθο.

Απόσπασμα από την κριτική παρουσίαση της Λουκίας Στέφου, φιλολόγου, διδάσκουσας στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών (Fach Neogräzistik) του Freie Universität Berlin

Φιλολογικό περιοδικό “Κυμοθόη”, τ. 24, Αργοστόλι 2014

Αναμφίβολα η Σκιαδαρέση είναι μια συγγραφέας ιδιαίτερα προικισμένη με μια μοναδική ικανότητα παρατήρησης, με μια απίστευτη δυνατότητα αφομοίωσης και μνήμης. [...]

.....
Η ανάγνωση του βιβλίου απαιτεί μεγάλο βαθμό αυτοσυγκέντρωσης, καθώς η γραφή της Σκιαδαρέση εναλλάσσεται μεταξύ του μύθου και της ιστορικής σκέψης, της αριστοτεχνικής αφήγησης και της πρόζας, και χαρακτηρίζεται από λεπτομερείς αλλά όχι κουραστικές περιγραφές, ορισμένες φορές και ‘σκοτεινές’, ιδιαίτερα όταν αποδίδονται τα στοιχεία ψυχισμού των προσώπων, η προδοσία, και η έννοια της πατρίδας ή συνδέονται διακριτικά τα ατομικά δεδομένα με το κεφάλαιο ιστορία του τόπου. [...]

ΧΑΛΚΙΝΟ ΓΕΝΟΣ

του Χρίστου Παπαγεωργίου

26 Απριλίου 2014 13:17στο diastixo.gr

Ξεκινάμε το παρόν κείμενο με ό,τι αφορά τη συγγραφέα: καλλιέργεια, ευρύτητα γνώσης, εντιμότητα, γνησιότητα, λογοτεχνική κτήση, αφηγηματική ικανότητα, αναλυτική παράθεση και πάνω απ' όλα ευρυμάθεια χαρακτηρίζουν τη χαρισματική πεζογράφο Μαρία Σκιαδαρέση. [...]

Ας δούμε λίγο πώς εργάζεται η Σκιαδαρέση: το μυθιστόρημα *Χάλκινο γένος* είναι γραμμένο πάνω απ' όλα με ψυχή. [...]

Υπέροχο μυθιστόρημα, μυθιστόρημα πνευματικής αναφοράς. Πράγματι, κλείνοντας κανείς το βιβλίο με το γλωσσάρι, τις σημειώσεις και το επεξηγηματικό κείμενο της συγγραφέως, έχει την εντύπωση πως για κάποιες μέρες ταξίδεψε παλιά μέσα στον χρόνο, αγωνίστηκε, πολέμησε, πάλεψε και τέλος νίκησε, όχι μόνο τον εχθρό αλλά πολύ περισσότερο τις οικογενειακές αγκυλώσεις, προσδοκώντας σ' ένα άλλο, από άποψη ποιότητας, μέλλον. Έστω και αν αυτό έχει πολλή θλίψη και πολύ αίμα μέσα του.

Το παρόν κείμενο εστάλη από τη συγγραφέα Μαρία Σκιαδαρέση για την επικαιροποίηση του *Λεξικού Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* των Εκδόσεων Πατάκη.